

Stortinget

Utenriks- og forsvarskomiteen
- Europautvalget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Til sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktører

med interesse for samlet verdiskapning i Nord-områdene og norsk-svensk økonomi.

Anmodning om å få etableringsfrihet og fri bevegelse av kapital i Nord-områdene

1.0 Introduksjon

Anmodning om å få etableringsfrihet og fri bevegelse av kapital i forbindelse svensk-norske Lappland kraftverk prosjektet, med kraftstasjon i Sulitjelma, Fauske kommune, Nordland fylke, Norge.

Vi ber de sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktører med interesse for samlet verdiskapning i Nord-områdene om å engasjere seg i denne saken og iverksette nødvendige tiltak:

- **For å få norsk lov i samsvar med EØS-retten**, artikkel 31 - etableringsfriheten - og artikkel 40 - fri bevegelse av kapital.
- **For å få stoppet; offentlig lovbrudd, brudd på internasjonale forpliktelser og brudd på menneskerettighetene.** Anførte lovbrudd svekker/skader demokratiet, vår sikkerhet, vårt samfunn, og sperrer for all utvikling og leder til tapte muligheter for deriblant; elkraftutbygging, industriutvikling, ny nærings-utvikling, kulturutvikling, privat- og offentlig velferd, fremtidig bosetning, og samfunnet generelt.

2.0 Informasjon

2.1 Klager – prosjekteier - Laponia Center AB, Jokkmokk kommune, Sverige

Laponia Center AB er et svensk aksjeselskap eid med:
80 prosent av svenske lulesamer og
20 prosent av MuskenSenter AS (norske lulesamer).
Selskapets eiere/aksjonærer har «rådighet» over det aktuelle vannet, i Sverige og Norge.

Laponia Center AB er søker om konsesjon for bygging av Lappland kraftverk i Sverige og Norge og under dette tilfellet klager til ESA.

Selskapet innehar «rådighet» over vannet og rettighet til vannfall i svenske elver og innsjøer, på vegne av de aktuelle lulesamer i anførte områder.

Laponia Center AB, MuskenSenter AS og Lappland Kraft AS søker om at bestemmelsen i Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5 ses bort fra og endres.

2.2 Med klager - minoritetseier - MuskenSenter AS, Musken, Hamarøy kommune, Norge

MuskenSenter AS er et norsk aksjeselskap eid med:
98 prosent av norske lulesamer og
2 prosent av stiftere og prosjektmedarbeider i Norge.
Selskapets eiere/aksjonærer har «rådighet» over vannet, i samarbeid med og ved Laponia Center AB, Jokkmokk i Sverige og som medsøker.

MuskenSenter AS:

- MuskenSenter AS er medklager til ESA.
- MuskenSenter AS innehar rettigheter som minoritetseier i Laponia Center AB, medsøker, og minoritetseier til Lappland kraftverk prosjektet.

2.3 Vannkraft- og elkraft produsent - Lappland Kraft AS, Sulitjelma, Fauske kommune, Norge

Lappland Kraft AS er et norsk aksjeselskap eid med:
66 prosent av Laponia Center AB, Jokkmokk kommune, Sverige og
34 prosent av MuskenSenter AS, Musken, Hamarøy kommune, Norge.
Selskapets eiere/aksjonærer har og skal ha «rådighet» over vannet og rettighet til å bygge og drifte det etablerte svensk-norske Lappland Kraft AS.

Lappland kraft AS:

- **Lappland Kraft AS får erverve/overta - fra Laponia Center AB og MuskenSenter AS - alle nødvendige selskaps- og prosjektrelaterte rettigheter for bygging og drift av Lappland kraftverk prosjektet i Sverige og Norge.**

3.0 «Offentlig eierskap» i Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5

- 3.1 Vannfallrettighetsloven § 2 lyder deriblant slik, sitat:
«Uten tillatelse av Kongen (konsesjon) kan ingen andre enn staten med full rettsvirkning erverve eiendomsrett til vannfall (fall eller stryk) som ved regulering antas å kunne utbringe mer enn 4.000 naturhestekrefter,».
- 3.2 **Någjeldende større vannkraftutbygging** (verdiskapning) er i Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5 basert på «**Offentlig eierskap**», at bare staten/ offentlige selskap kan **«erverve eiendomsrett til vannfall» / «få konsesjon til å erverve eiendomsrett til vannfall»** for større vannkraftutbygging.
- 3.3 **Lappland kraftverk prosjektet ved Lappland Kraft AS, Sulitjelma skal/må «erverve eiendomsrett til vannfall»** for det aktuelle svenske vannet som skal reguleres fra Sverige og Norge, for produksjon av elkraft ved Lappland kraftstasjon i Sulitjelma/Norge.
- 3.4 «**Offentlig eierskap**» hindrer etablering av **Lappland kraftverk prosjektet** og lokal, regional og nasjonal næringsutvikling, samfunnsutvikling og verdiskapning i lokal, regional og nasjonal økonomi.
- 3.5 «**Offentlig eierskap**» - **bestemmelsen i Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5 - er i strid med EU- og EØS-retten og øvrig gjeldende nasjonal og internasjonal lovgivning.**

4.0 Lappland kraftverk prosjektet/Lappland Kraft AS vil gi stor samlet verdiskapning for Nord-områdene og spesielt for Nordland og Norrlands inland

- 4.1 **Verdiskapning i Nord må baseres på:**
- A. Vannkraftutbygging i Nord** må være basert på «rådighet» over vannet/vannressursene innom det område der virksomheten skal drives.
  - B. Virksomhetsutøveren i Nord** må ha «rådighet» over vannet/vannressursene innom det område der virksomheten skal drives.
  - C. Virksomheten i Nord** må være knyttet til og eller et ledd i utvikling av det lokale næringslivet, kulturen og eksisterende lokale samfunn.
- 4.2 **Lappland kraftverk prosjektet** skaper grunnlag for deriblant; utvidet elkraftutbygging, industriutvikling, næringsutvikling, kulturutvikling, og utvikling av eksisterende lokalt samfunn i landsdelene Sverige og Norge.
- 4.3 **Lappland kraftverk prosjektet er planlagt slik:**
- Vannkraftutbyggingen er basert på «rådighet» over vannet/vannressursene i det aktuelle området.
  - Virksomhetsutøveren/søker har «rådighet» over vannet i samme området.
  - Virksomheten er et ledd i utvikling av det lokale næringslivet, kulturen og eksisterende lokale samfunn.
  - Kapitalen/avkastning fra virksomheten investeres i landsdelene, i samsvar med vilkår for å få og senere opprettholde konsesjon.
  - Virksomhetsutøveren vil over tid ha «rådighet» over vannet/vannressursene.
  - Faktiske eiere som utgjør virksomhetsutøveren er og blir flere hundre personer.

- 4.4 **Nord-Norge har tapt og vil tape** store industrietableringer på grunn av dagens ordning/lovgivning som fastsetter at **større vannkraftutbygging er basert på «offentlig eierskap»**, herunder at bare staten/offentlige selskap kan «erhverve eiendomsrett til vannfall» ved regulering av større vannkraftressurser for vannkraftutbygging.
- 4.5 **«Offentlig eierskap» - at bare staten/offentlige selskap kan «erhverve eiendomsrett til vannfall» - må avvikles**, slik at Nord-områdene herunder samene kan opprettholde, utvikle det lokale næringslivet, eksisterende lokale samfunn, og få etablert ny industri i landsdelene/Sverige og Norge.

5.0 De EØS-rettslige sidene av det norske lovverket er vurdert/gjennomgått tidligere av ESA.

- 5.1 **Den norske regjeringen svarte i brev til ESA av 4. juni 2019** at norsk lov og praksis ikke var i strid med EØS-loven. **Dette er etter klagers syn ikke en sann oppfatning.** Tidligere president i ESA har uttrykt tvil om norske myndighetenes mening i «The Handbook of ESA Law».
- 5.2 **Kommisjon og ESA besluttet i mars 2021 å deprioritere prosedyrene uten ytterligere handlinger. ESA nevnte i vedtaket at det ikke er inngitt noen klager i denne forbindelse.**
- 5.3 **Nå har ESA mottatt en konkret klage**, basert på gjeldende EØS-rett i forhold til bestemmelsen i den norske Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5 – «Konsesjonsplikt» og «Krav til offentlig eierskap» (eierskapskravet);
- **Der den norske stat gjør krav på å «erhverve eiendomsrett til vannfall»** for vannkraftressurser som tilhører svenske rettighets havere/Sverige, herunder aktuelle samer som har «rådighet» over vannet (§ 2).
  - **Der den norske stat gir «konsesjon til å «erhverve eiendomsrett til vannfall»** til statsforetak og norske kommuner og fylkeskommuner (§ 5), for vannkraftressurser som tilhører svenske rettighets havere / Sverige, herunder aktuelle samer som har «rådighet» over vannet.
- 5.4 **Kravet om «offentlig eierskap» i Vannfallrettighetsloven § 5 sammen med konsesjonsregelen i § 2 utgjør et brudd på EØS-avtalens artikkel 31 og 40 og må derfor ses bort fra og endres.** Begrunnelsen er i tråd med EFTA-domstolens avgjørelse og argumenter i sak E-2/06.
- 5.5 **Virkingen av kravet om «offentlig eierskap» utgjør en begrensning i å beholde «rådighet»/eierrett over vannet og etablering i Norge, basert på svenske vannressurser, vannkraftressurser.**
- 5.6 **Kravet om «offentlig eierskap» er klart en begrensning – en direkte hindring.**

Klager gjør gjeldende i den aktuelle sak at det er konkrete forhold som støtter konklusjon om at kravet **om «offentlig eierskap»** i Vannfallrettighetsloven §§ 2 og 5 **er klart en begrensning. Bestemmelsene er en direkte hindring for etablering** av vannkraftutbygging basert på svenske vannressurser i Lule og Pite Lappmarken og grenselandet i kommunene mellom Saltdal og Narvik, herunder Sulitjelma.

For å kunne utnytte de svenske vannressursene til elkraft produksjon, som overføres fra Sverige til Norge/kraftstasjon i Sulitjelma, **kreves det «konsesjon til å erverve eiendomsrett til vannfall»** (etter bestemmelsen i Vannfallrettighetsloven § 5) for Lappland Kraft AS, klagerens selskap som skal produsere elkraft for klagere ved Lappland kraftstasjon i Sulitjelma.

5.7 Inndragning av rettighetene og kapital – ved bestemmelsene i §§ 2 og 5

Ettersom Vannfallrettighetsloven § 5 krever at staten eller et offentlig foretak skal ha minst 2/3 del av det selskap som skal produsere elkraften i Norge, **er det i realiteten tale om inndragning** av rettighetene til vannressursene / vannkraftressursene, herunder kapital.

Dette leder til en klar begrensning for Lappland Kraft AS sin etablering med svenske vannkraftressurser og kapital i Norge.

5.8 Hver av de nevnte beskrivelsene gir grunnlag til å konkludere med at den norske Vannfallrettighetsloven utgjør et brudd på EØS-avtalens artikkel 31 (fri etablering) og 40 (fri bevegelse av kapital).

Bodø; 06. desember 2023

Vennlig hilsen

Laponia Center AB - Lappland Kraft AS - MuskenSenter AS

– Lappland kraftverk prosjektet

Simon Andersen

(Daglig leder)

Maria Novik Andersen

(Prosjektleder)

Svein Glendrange

(Prosjektutvikling)

Vedlegg: Lav.no Advokatfirma AS – Dag Saltnes
Klage til EFTAs Overvåkningsorgan for brudd på Kongeriket Norges EØS-rett på etableringsretten og fri bevegelse av kapital – av 27 Oktober 2023.

Kopi:

Norge:

Energi- og miljøkomiteen, Oslo
 Kontroll- og konstitusjonskomiteen, Oslo
 Kommunal- og forvaltningskomiteen, Oslo
 Arbeids- og sosialkomiteen, Oslo
 Statsforvalteren i Nordland, Bodø
 Sametinget, Karsajökk
 Statsministerens kontor, Oslo

Sverige:

Sveriges Riksdag:
 Utrikesutskottet
 EU-nämnden
 Miljö- och jordbruksutskottet
 Näringsutskottet
 Utrikesdepartementet, Stockholm
 Miljö- och energidepartementet, Stockholm
 Mark- och miljödomstolen, Umeå tingsrett, Umeå
 Länsstyrelsen i Norrbottens län, Luleå
 Sametinget, Kiruna